

VERSLAG VAN HET
DEBAT OVER DE

EVALUATIENOTA
KLIMAATBELEID 2005

DEBAT GEHOUDEN OP 30 SEPTEMBER 2005 MET LEDEN VAN DE VROM-RAAD EN DE ENERGIERAAD

INHOUDSOPGAVE

1	INLEIDING	3
2	DEBAT	5
2.1	Algemene reactie op de evaluatienota	5
2.2	Ronde naar aanleiding van vraag 1	6
2.3	Ronde naar aanleiding van vraag 2	8
2.4	Ronde naar aanleiding van vraag 3	10
	BIJLAGEN	
	Bijlage 1: Verzoek om reflectie op Evaluatienota Klimaatbeleid 2005	13
	Bijlage 2: Deelnemers debat	15

1 INLEIDING

De voorzitters van de Algemene Energieraad en de VROM-raad hebben in september 2005 vanuit het ministerie van VROM het verzoek ontvangen om een intern debat te organiseren over de Evaluatienota Klimaatbeleid 2005. Daarbij is gevraagd om ten eerste een algemene reactie op de Evaluatienota Klimaatbeleid te geven en ten tweede een reactie op een drietal specifieke vragen. De brief met de vragen is in bijlage 1 opgenomen.

De raden hebben aan dit verzoek voldaan en een debat met een zestal (voormalige) raadsleden georganiseerd. De deelnemers aan het debat staan in bijlage 2 vermeld. Dit verslag is een weerslag van het debat zoals dat op 30 september te Bunnik is gehouden.

Aangezien voor dit debat de definitieve versie van de Evaluatienota Klimaatbeleid nog niet beschikbaar was, hebben de deelnemers hun bijdrage gebaseerd op de RMC-versie van 20 september 2005. De resultaten van dit debat hebben geen invloed meer gehad op de inhoud van de definitieve evaluatienota.

2 DEBAT

2.1 ALGEMENE REACTIE OP DE EVALUATIENOTA

Algemeen is waardering uitgesproken voor de concept-Evaluatienota Klimaatbeleid 2005. Nederland beschikt over een goed systeem van registratie, monitoring en evaluatie. De nota is uitgebreid en geeft een duidelijk, goed onderbouwd, transparant beeld van de situatie. Uit de nota wordt duidelijk dat Nederland op de goede weg is. De beleidsaanpak met het onderscheid naar staand en pijlpijnbeleid wordt positief beoordeeld: zowel van het bestaande als van het aanvullende instrumentarium bestaat een goed beeld. Met de inspanningen ten aanzien van JI en CDM neemt Nederland internationaal gezien een vooraanstaande positie in, dat wordt ook in het buitenland erkend.

De nota is goed geschreven, hoewel de insteek nogal technisch is. Om een breder publiek te bereiken, zou de leesbaarheid verbeterd moeten worden.

Vanuit het perspectief van 'de evaluatienota als beleidsinstrument' is de nota mager. Er is gekozen voor een vrij technische benadering met het accent op 'accountability'. De conclusies zijn buitengewoon beperkt. Juist bij dit onderwerp is een actievere evaluatie op zijn plaats: de dilemma's en de voornemens op het gebied van maatregelen en instituties zouden explicieter aan de orde moeten worden gesteld. Ook wordt bijna geen woord aan emissiehandel als instrument gewijd, terwijl we ons hierbij juist in het leerstadium bevinden. Daarnaast worden verdergaande intenties op dit gebied niet genoemd, bijvoorbeeld het onderbrengen van andere broeikasgassen in het systeem.

Een belangrijke kanttekening wordt geplaatst bij de context en het gehanteerde perspectief in de evaluatienota. De nota richt zich vrijwel uitsluitend op de vraag of de Kyoto-doelstelling wordt gehaald zonder stil te staan bij ontwikkelingen in de wereld zoals de ondertekening van het Kyoto-protocol door Rusland, natuurrampen, olie- en energieprijzen en een nieuwe president in de VS. Deze ontwikkelingen hebben dusdanig grote invloed op de post-Kyoto periode dat een uitsluitend rekenkundige exercitie niet (meer) volstaat voor een goede evaluatie van het klimaatbeleid.

De gepresenteerde aanpak voor klimaatbeleid is klassiek. De link met het algemene energiebeleid is zwak en eventuele inconsistenties met het energiebeleid worden niet benoemd. Koppelingen met de energietransitie worden niet gemaakt. Dat blijkt ook uit het feit dat er relatief weinig aandacht is voor hernieuwbare energie, terwijl die aandacht noodzakelijk is om op termijn de transitie naar een duurzame energiehuishouding te kunnen maken.

Er bestaat een conflict tussen de Nederlandse visie, die zonder internationaal beleid uitgaat van een stabilisatie van de emissies na 2012, en de Europese visie waarin gesproken wordt over reducties van 15 tot 30% ten opzichte van 1990. De deelnemers betreuren dat het beleid voor de eerste budgetperiode niet in een breder perspectief is geplaatst: welke doelen willen we op de langere termijn bereiken, wat is de inzet in onderhandelingen en welke aanvullende benaderingen voor het probleem worden gekozen?

Recente onderzoeken geven aanleiding om de uitgangspunten van het klimaatbeleid kritisch te bekijken, zoals een wereldwijde temperatuurstijging van hooguit 2°C. Er zijn aanwijzingen dat de maximaal toelaatbare temperatuurstijging naar beneden bijgesteld zou moeten worden om onder meer grote nadelige effecten op biodiversiteit te voorkomen. Dit zou gevolgen hebben voor de maximaal toelaatbare concentratie broeikasgassen. Daarmee zou een scherper klimaatbeleid nodig zijn. Ook zou gekeken moeten worden naar de meest recente inzichten wat betreft zeespiegelstijging: er zijn geluiden dat die aanzienlijk hoger zou kunnen zijn dan tot nu toe werd aangenomen.

AANBEVELINGEN

- Publiceer een goed leesbare, aantrekkelijke brochure op basis van de evaluatienota. Deze nota is namelijk ook bedoeld om een signaal af te geven aan de doelgroepen die zich actief inzetten voor het klimaatbeleid.
- Plaats de evaluatie van het klimaatbeleid in een ruimer perspectief. Daarbij gaat het zowel om internationaal bepaalde factoren, zoals de ontwikkeling van de olieprijs en de ontwikkelingen in andere landen, als om het lange termijn perspectief. Voer, voorzover deze factoren kwantificeerbaar zijn, gevoeligheidsanalyses uit. Benoem daarnaast ook expliciet de moeilijk te kwantificeren factoren.

2.2 RONDE NAAR AANLEIDING VAN VRAAG 1

VRAAG 1:

Naast de vooruitblik naar de verplichtingenperiode van het Kyoto-protocol kijkt de concept-Evaluatienota Klimaatbeleid 2005 ook terug naar de afgelopen jaren en wordt verantwoording afgelegd over het gevoerde klimaatbeleid. Dit deel van de nota is gericht op beantwoording van de vraag 'wat is er met het beleid bereikt en wat heeft dat gekost?' Van de deelnemers aan het debat verneem ik graag of men deze terugblik een nuttige bijdrage vindt aan de publieke discussie over het Nederlandse klimaatbeleid en welke conclusies men eraan zou willen verbinden.

De analyse van het gevoerde beleid geeft een goed beeld van de ontwikkelingen die tot de huidige situatie hebben geleid. Dit onderdeel van de evaluatienota wordt nuttig gevonden. Duidelijk wordt bijvoorbeeld dat de sectoren 'gebouwde omgeving' en 'verkeer & vervoer' systematisch achterblijven in het realiseren van CO₂-emissiereducties. Het pijlpijnbeleid richt zich dan ook terecht op met name deze sectoren.

Opgemerkt wordt dat bij de berekening van de kosteneffectiviteit geen (toekomstige) baten op andere terreinen zijn meegenomen (met uitzondering van luchtkwaliteit). Daarbij kan gedacht worden aan impulsen op het gebied van innovatie en aan de bijdrage aan voorzieningszekerheid. Vanwege dit soort - vaak niet makkelijk te kwantificeren - baten zou

kosteneffectiviteit, in de enge zin en met het oog op de korte termijn, niet altijd leidend moeten zijn.

Voor de verschillende sectoren worden streefwaarden gehanteerd. De consequentie hiervan is dat de reductie van broeikasgassen niet tegen de laagste kosten plaatsvindt. Op zich getuigt dat van een soort 'eerlijkheid' waarbij iedere sector zijn bijdrage levert. Onduidelijk is echter welke criteria zijn gehanteerd voor het vaststellen van de streefwaarden en of de keuze van de streefwaarden achteraf gezien ook de juiste was. De nota zou hier juist kritisch aandacht aan moeten schenken.

De implementatie van emissiereducerende maatregelen blijkt voor alle eindverbruikersgroepen rendabel te zijn. Met name voor energiebesparende maatregelen zijn de opbrengsten groter dan de kosten. Toch zijn voor dit type maatregelen nog subsidies verstrekt. Naar deze situatie zal gekeken moeten worden.

De 'kosten tot nu toe' van het binnenlandse klimaatbeleid worden geschat tussen \square 1.500 en \square 3.200 miljoen. Het is wellicht nuttig hier een beoordeling aan toe te voegen: is dit nu veel of niet? Wellicht moet de kanttekening worden gemaakt dat appels en peren worden opgeteld, met name 'uitgaven overheid uit belastingopbrengsten' en 'verhoogde kosten van particuliere bedrijven'. Een vervolgvraag is: welk deel van de ermee samenhangende uitgaven is in Nederland gebleven, en welk deel is naar het buitenland gegaan? En in hoeverre zijn kosten ook echt kosten: met kosten kunnen immers ook andere activiteiten in Nederland zijn gestimuleerd, bijvoorbeeld in het kader van Nederlandse bedrijvigheid rondom CDM- of JI-projecten. Met andere woorden, het begrip 'kosten' is op macroniveau niet zo eenduidig.

Een kwantitatieve vergelijking met andere, vergelijkbare landen wordt gemist. Een systematische vergelijking tussen marginale kosten van opties, de gemiddelde totale kosten en de verhouding tussen de aandelen van de verschillende opties zou leerzaam zijn. De beschrijving van beleid in andere lidstaten van de EU blijft nu wat schetsmatig en oppervlakkig.

Opvallend is dat de transactiekosten hoog zijn. De vraag is of op dit punt kostenreducties mogelijk zijn door bijvoorbeeld een ander instrumentarium te kiezen. Dit zou verder onderzocht moeten worden.

Uit de evaluatienota wordt duidelijk dat inzetten op JI en CDM nog altijd kosteneffectief is. Ondanks de stijgende prijzen blijven de kosten nog altijd (veel) lager dan bij de binnenlandse maatregelen.

Kanttekening is dat het beleid dat voor 1999 is ingezet slechts genoemd wordt in een voetnoot. Dit is bezwaarlijk, omdat de effecten van dit beleid gedeeltelijk pas na 1999 zichtbaar zijn geworden. Bovendien worden hiermee de autonome effecten overschat. Deze consequenties zijn in de evaluatienota niet uitgewerkt, terwijl dit wel degelijk zeer relevant zou kunnen zijn voor de conclusies.

AANBEVELINGEN

- Maak duidelijk welke criteria zijn gehanteerd voor het vaststellen van de sectorale streefwaarden en evalueer ook de keuze van de streefwaarden in het licht van deze criteria.
- Blijf onverminderd inzetten op het deels realiseren van de te behalen emissiereducties via de flexibele mechanismen Joint Implementation (JI) en Clean Development Mechanism (CDM) aangezien de emissiereducties die via deze mechanismen worden ingekocht op dit moment nog altijd zeer kosteneffectief zijn.

2.3 RONDE NAAR AANLEIDING VAN VRAAG 2

VRAAG 2:

De concept-Evaluatienota Klimaatbeleid 2005 staat voor een groot deel in het teken van onzekerheden en risico's van realisering van de verplichting van het Kyoto-protocol. De geschetste aanpak hoe met die onzekerheden en risico's om te gaan, beoogt flexibiliteit en kosteneffectiviteit te combineren met meer zekerheid over het behalen van de Kyoto-verplichting. Mijn vragen aan de deelnemers aan het debat zijn of de onzekerheden en risico's voldoende helder in kaart zijn gebracht en of de geschetste aanpak in voldoende mate de beoogde balans tot stand brengt.

De deelnemers spreken hun waardering uit voor het feit dat in de nota expliciet aandacht is besteed aan onzekerheden en risico's. Het belangrijkste punt van discussie is hoe om te gaan met onzekerheden. Over dit punt is uitgebreid van gedachten gewisseld.

Het instellen van een emissieplafond biedt zekerheid. Dit werpt echter tevens de vraag op wat er gebeurt als de inspanningen leiden tot een emissie die lager is dan dit plafond. In dat geval is verkoop van rechten of uitbreiding van productie (en dus CO₂-uitstoot) mogelijk. Ook kunnen teveel ingekochte rechten worden meegenomen naar de volgende budgetperiode (na 2012). Kanttekening is echter dat niet duidelijk is of het Kyoto-protocol na 2012 nog doorgang zal vinden gezien de houding van bijvoorbeeld de Verenigde Staten. De verwachting is vooralsnog dat internationaal cq. Europees klimaatbeleid in enige vorm wordt doorgezet, dus inspanningen zijn en blijven nuttig en noodzakelijk. De vraag is wel op welke wijze na 2012 sturing plaats zal gaan vinden.

Een ander punt is dat bij het pijplijnbeleid ervan wordt uitgegaan dat alle maatregelen worden genomen en voor 100% het beoogde effect zullen hebben. In de praktijk zal dit echter niet het geval zijn. Als maatregelen zoals witte certificaten en de kilometerheffing niet of niet op tijd worden doorgevoerd, dan zal de beoogde verkleining van de onzekerheid niet plaatsvinden.

Afkeuring van dit soort maatregelen houdt in dat het pijplijnbeleid herzien moet worden en dat alternatieve maatregelen moeten worden genomen. De politiek moet zich hiervan bewust zijn.

Om de zekerheid van het halen van de doelen verder te vergroten, kunnen twee strategieën worden gevolgd. Ten eerste kan worden ingezet op additionele JI- en CDM-projecten. Dit is de meest goedkope manier om meer zekerheid te garanderen. Een eventueel overschot aan emissiereducties kan dan later worden verkocht. In de slotfase van de eerste budgetperiode zou moeten worden bekeken of de emissierechten ook na 2012 een waarde zullen vertegenwoordigen. Als dat niet het geval is, zullen de rechten aan het eind van de eerste budgetperiode moeten worden verkocht. Ten tweede kan het reservepakket worden aangesproken. Indien hiervoor gekozen wordt, moet dat op korte termijn gebeuren, zeker gezien het feit dat het daadwerkelijke effect van maatregelen pas enige tijd na invoering optreedt. Deze conclusie is reeds weergegeven in de evaluatienota. Aan de consequenties wordt echter nauwelijks aandacht besteed.

Ondanks dat Nederland over een goed registratie- en monitoringssysteem beschikt, bestaan er diverse onnauwkeurigheden in (emissie)cijfers. In de evaluatienota wordt, ten onrechte, de indruk van grote nauwkeurigheid gewekt. Op dit punt is meer duidelijkheid gewenst.

Tevens zou aandacht moeten worden besteed aan de consequenties van het niet bereiken van de doelstelling. Het zou goed zijn deze consequenties in beeld te brengen. Wat zijn de kosten (ook in termen van verlies van prestige) en baten van wel of niet halen van de doelen?

Gegeven de risico's en de vele onzekerheden, juichen de deelnemers het toe om in de toekomst het klimaatbeleid jaarlijks te evalueren.

AANBEVELINGEN

- Initieer op Europees niveau een debat over omgaan met onzekerheden in het klimaatbeleid. Uitsluitend door harmonisatie in het omgaan met deze onzekerheden kan een Europees 'level playing field' ontstaan.
- Neem, vanwege onzekerheid over de uiteindelijke effecten van het huidige instrumentarium, binnen afzienbare tijd additionele maatregelen. Daarbij kan het gaan om de extra inkoop van emissiereducties via JI en CDM en/of om het nemen van maatregelen uit het reservepakket. De noodzaak van deze reservemaatregelen is mede afhankelijk van de wijze waarop wordt omgegaan met het huidige pakket. Een situatie waarin alle maatregelen worden geïmplementeerd zoals voorzien, levert een geheel ander resultaat dan wanneer slechts een beperkt deel van deze maatregelen kan worden doorgevoerd.
- Probeer een realistischer beeld van de onzekerheidsmarges te krijgen. Daarbij dient enerzijds rekening gehouden te worden met onzekerheden in de emissiecijfers en anderzijds met fluctuaties in de olie- en energieprijzen. Om de gevoeligheid van onzekerheidsmarges voor olie- en energieprijzen in te schatten zou een beperkt aantal extra scenario's doorgerekend moeten worden.

VRAAG 3:

In 2005 is het Europese systeem van CO₂-emissiehandel van start gegaan, ook in Nederland. Hierdoor komt het traditionele CO₂-beleidsinstrumentarium (vrijwillige afspraken, subsidies en fiscale regelingen) in een ander licht te staan. Beleid gericht op besparing van aardgas in de handelende bedrijven, elektriciteitsbesparing in het algemeen en stimulering van hernieuwbare elektriciteit draagt alleen bij aan realisering van de Kyoto-verplichting wanneer het effect ervan tot uitdrukking komt in een verlaging van de hoeveelheid emissierechten die in het kader van emissiehandel wordt gealloceerd. Zijn de deelnemers aan het debat van mening dat deze notie voldoende tot uitdrukking komt in de concept-Evaluatienota Klimaatbeleid 2005? Wordt gevonden dat het instrument van emissiehandel voldoende aandacht krijgt in de discussie over het bereiken van een sneller tempo van energiebesparing?

Op dit moment staat het instrument van CO₂-emissiehandel centraal. Er wordt geen aanvullend instrumentarium ingezet voor die sectoren en bedrijven die betrokken zijn bij dit systeem om stapeling van maatregelen te voorkomen. Deze situatie verdient een voldoende lange proeftijd voordat eventuele wijzigingen worden doorgevoerd. Een leerpunt dat reeds duidelijk is geworden, is de verschillende behandeling van de sectoren door de verschillende EU-landen. Een voorbeeld is de chemische sector.

Het systeem van Europese CO₂-emissiehandel is van 2005 tot 2007 bedoeld als leerperiode. In de evaluatienota zou meer aandacht besteed moeten worden aan leereffecten en de wijze waarop hiermee wordt omgegaan voor de periode 2008-2012.

De emissieplafonds voor de industrie lijken aan de hoge kant te zijn. Wanneer uiteindelijk minder CO₂-emissies in Nederland uitgestoten blijken te worden, is de conclusie dat Nederland een deel van de emissieruimte te gemakkelijk is kwijtgeraakt aan het buitenland. Gelet op de reductiekosten in andere sectoren is dit maatschappelijk gezien niet kosteneffectief.

Het systeem kan op een aantal punten worden uitgebreid cq. aangepast. Ten eerste kunnen meer bedrijven en meer sectoren in het systeem ondergebracht worden. Daarbij is een goede afweging van voor- en nadelen noodzakelijk. Ten tweede kan overwogen worden om de emissierechten niet landelijk te alloceren, maar op Europees niveau per sector. De consequenties hiervan zijn op dit moment echter onvoldoende duidelijk. Een vergelijkbare discussie vindt momenteel plaats met betrekking tot de internationale luchtvaartsector. Ten derde kan energiebesparing bij de industrie actiever worden bevorderd door de rechten te alloceren op basis van het emissieniveau van de 'best performer' op EU-niveau. Ook zouden weeffouten moeten worden hersteld. Zo worden in de huidige situatie emissierechten van elektriciteitsproductie toegekend aan elektriciteitsbedrijven en niet direct aan de eindgebruikers. Daardoor ontstaan 'windfall profits'. Wanneer de rechten bij de eindverbruiker worden gelegd, moet hiermee echter wel rekening worden gehouden bij de vaststelling van de emissieplafonds om dubbeltellingen te voorkomen.

Een kanttekening bij het CO₂-emissiehandelssysteem is de situatie rondom bedrijven die concurreren met bedrijven in landen buiten Europa, die dus niet binnen het systeem vallen. Hier doen zich twee situaties voor. Indien de emissierechten worden gealloceerd op basis van historische emissies ('grandfathering') is geen bescherming nodig tegen concurrentie van buiten Europa. Met het veilen van rechten, de andere situatie, gaan kosten gepaard, waardoor het

'level playing field' wordt verstoord. Een dergelijke verstoring kan worden voorkomen door aan de grens met de EU een CO₂-heffing aan de invoer van producten op te leggen.

Uiteindelijk zal het nodig zijn de uitstoot van CO₂ vergaand te reduceren, in Nederland waarschijnlijk met 60 tot 80% ten opzichte van 1990. Dit is uitsluitend mogelijk als de aandacht niet alleen wordt gericht op het verlagen van de emissieplafonds, maar ook op technologische ontwikkelingen. Omvangrijke onderzoekstrajecten zijn noodzakelijk om in een later stadium de emissieplafonds met succes te kunnen verlagen. De vraag is in hoeverre de industrie zichzelf zal verbeteren onder invloed van het emissiehandelssysteem: door lagere plafonds hebben bedrijven concurrentievoordeel als zij de 'best available technology' in huis hebben. De toekomst zal uitwijzen of deze stimulans voldoende is voor de ontwikkeling die benodigd is, of dat een extra innovatiestimulans gewenst is. Stimulering van technologische vernieuwing zal het wel makkelijker maken straks emissieplafonds te verlagen.

AANBEVELINGEN

- Evalueer het systeem van CO₂-emissiehandel grondig over de periode 2005-2007. Hoe kan het systeem worden verbeterd en hoe kunnen de weeffouten, zoals de ongelijke behandeling van sectoren in en door verschillende landen, worden aangepakt? Nederland moet zich nu al voorbereiden op de Europese discussie over de periode na 2012.
- Communiceer actief over de ontwikkelingen in het CO₂-emissiehandelssysteem naar de (toekomstig) betrokken sectoren en bedrijven. Vanwege de vele, en tevens snelle, ontwikkelingen bestaat het gevaar dat door een gebrek aan overzicht en inzicht kansen worden gemist.
- Schep op korte termijn duidelijkheid voor bedrijven die onder het systeem van emissiehandel vallen over de allocaties in de periode na 2012. Dit is essentieel voor de bevordering van verdergaande investeringen in klimaatmaatregelen bij deze bedrijven.

BIJLAGE 1:

VERZOEK OM REFLECTIE OP EVALUATIENOTA KLIMAATBELEID 2005

	Directoraat-Generaal Milieubeheer Klimaatverandering en Industrie Programma Nationaal Klimaatbeleid
	Oranjevuitensingel 6 Postbus 30945 2500 GX Den Haag Interne postcode 650
de voorzitters van de VROM-raad en de Algemene Energieraad	Telefoon 070-339-4432 Fax 070-339-1310 www.vrom.nl
Evaluatienota Klimaatbeleid 2005	
Datum	Kenmerk
24 SEP. 2005	KvI2005160860
<p>Geachte Voorzitters,</p> <p>Na overleg met de secretariaten van uw beide raden, heb ik vernomen dat u bereid bent een debat te organiseren, waarin op de concept-Evaluatienota Klimaatbeleid 2005 wordt gereflecteerd. Daarvoor mijn hartelijke dank.</p> <p>Op grond van het Protocol van Kyoto heeft Nederland op zich genomen om in de periode 2008-2012 de emissies van broeikasgassen met gemiddeld 6 procent te reduceren ten opzichte van 1990. De Uitvoeringsnota Klimaatbeleid (1999 en 2000) zet uiteen hoe Nederland aan de verplichting van het protocol wil gaan voldoen en geeft aan dat er in 2002 en 2005 zogenaamde 'ijkmomenten' zijn waarop wordt beoordeeld of de beleidsvoortgang en de daadwerkelijke terugdringing van emissies van broeikasgassen op schema liggen om de verplichtingen in het Protocol van Kyoto te kunnen halen.</p> <p>De voorliggende nota geeft de bevindingen weer van de evaluatie ten behoeve van het ijkmoment 2005. Het kabinet is voornemens de Evaluatienota half oktober aan de Tweede Kamer aan te bieden. Omdat het doel van het debat is om de bespreking van de nota in de Tweede Kamer te voeden, ben ik blij dat het debat al vóór die tijd plaats kan vinden. Ik ontvang graag een verslag van het debat en ik verzoek u de weergave van het debat ook aan de staatssecretaris van VROM, de leden van de Tweede Kamer en een breder publiek kenbaar te maken.</p> <p>Naast een algemene reactie op de concept-Evaluatienota Klimaatbeleid, verneem ik graag de zienswijze van de deelnemers aan het debat ten aanzien van de volgende drie aandachtspunten:</p> <ol style="list-style-type: none">1. Naast de vooruitblik naar de verplichtingenperiode van het Kyoto-protocol kijkt de concept-Evaluatienota Klimaatbeleid 2005 ook terug naar de afgelopen jaren en wordt verantwoording afgelegd over het gevoerde klimaatbeleid. Dit deel van de nota is gericht op beantwoording van de vraag "wat is er met het beleid bereikt en wat heeft dat gekost?". Van de deelnemers aan het debat verneem ik graag of men deze terugblik een nuttige bijdrage vindt aan de publieke discussie over het Nederlandse klimaatbeleid en welke conclusies men eraan zou willen verbinden.	

2. De concept-Evaluatienota Klimaatbeleid 2005 staat voor een groot deel in het teken van onzekerheden en risico's ten aanzien van realisering van de verplichting van het Kyoto-protocol. De geschetste aanpak hoe met die onzekerheden en risico's om te gaan, beoogt flexibiliteit en kosteneffectiviteit te combineren met meer zekerheid over het behalen van de Kyoto-verplichting. Mijn vragen aan de deelnemers aan het debat zijn of de onzekerheden en risico's voldoende helder in kaart zijn gebracht en of de geschetste aanpak in voldoende mate de beoogde balans tot stand brengt.
3. In 2005 is het Europese systeem van CO₂-emissiehandel van start gegaan, ook in Nederland. Hierdoor komt het traditionele CO₂-beleidsinstrumentarium (vrijwillige afspraken, subsidies en fiscale regelingen) in een ander licht te staan. Beleid gericht op besparing van aardgas in de handelende bedrijven, elektriciteitsbesparing in het algemeen en stimulering van hernieuwbare elektriciteit draagt alleen bij aan realisering van de Kyoto-verplichting wanneer het effect ervan tot uitdrukking komt in een verlaging van de hoeveelheid emissierechten die in het kader van emissiehandel wordt gealloceerd. Zijn de deelnemers aan het debat van mening dat deze notie voldoende tot uitdrukking komt in de concept-Evaluatienota Klimaatbeleid 2005? Wordt gevonden dat het instrument van emissiehandel voldoende aandacht krijgt in de discussie over het bereiken van een sneller tempo van energiebesparing?

Ik dank u nogmaals voor u bereidheid om het debat over de Evaluatienota Klimaatbeleid te organiseren. Ik zie de uitkomsten met belangstelling tegemoet.

de directeur Klimaatverandering en Industrie,

Hans Bolscher

BIJLAGE 2:

DEELNEMERS DEBAT

De heer prof. dr. J.C.J.M. van den Bergh, lid Energieraad (schriftelijke reactie)

De heer ir. M.E.E. Enthoven, lid Energieraad

De heer mr. H.M. Meijdam, voorzitter VROM-raad

De heer prof. dr. W.C. Turkenburg, voormalig lid VROM-raad

De heer ir. P.H. Vogtländer, voorzitter Energieraad

De heer prof.dr.ir. B.C.J. Zoeteman, lid VROM-raad

Voorzitter debat

De heer drs. A.F. van de Klundert, secretaris VROM-raad

Waarnemers en informanten

De heer drs. H.E.G.D. Dunsbergen, ministerie van Economische Zaken

De heer drs. B.J.M. Hanssen, secretaris Energieraad

De heer drs. F. Vlieg, ministerie van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer

Verslaglegging

Mevrouw ir. I. de Keizer, CE

Mevrouw ir. T.T. van der Werff, secretariaat VROM-raad

COLOFON

Verslag van het debat over de Evaluatienota Klimaatbeleid 2005
Debat gehouden op 30 september met leden van de VROM-raad en de Energieraad

OMSLAGONTWERP

TelDesign, Den Haag

OMSLAGFOTO

Kilimanjaro, Bram van de Klundert

Dit verslag is verkrijgbaar bij de secretariaten van de
VROM-raad

Oranjevuitensingel 6
Postbus 30949 □ IPC 105
2500 GX Den Haag
Telefoon 070 339 15 05
Telefax 070 339 19 70
E-mail vromraad@minvrom.nl
Website www.vromraad.nl

Energieraad

Adelheidstraat 8
Postbus 11723
2502 AS Den Haag
Telefoon 070 392 40 01
Telefax 070 365 28 36
E-mail info@energieraad.nl
Website www.energieraad.nl

DIT IS EEN GEZAMENLIJKE UITGAVE VAN

VROMRaad

ENERGIERAAD